

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาดังกล่าวในเบื้องต้นจะพบว่า ในต่างประเทศต่างพยายามที่จะสร้างหลักเกณฑ์ในการใช้อำนาจของรัฐ ไม่ว่าจะใช้อำนาจดังกล่าวจะกระทำโดยผ่านเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือราษฎร เนื่องจากต้องการที่จะให้ใช้อำนาจของรัฐเป็นการใช้อำนาจที่สมประสงค์ของทุกฝ่าย การจับเป็นการกระทำที่ต้องคำนึงถึงวิธีการปฏิบัติที่ชอบด้วยหลักขั้นตอนตามกฎหมายในเรื่องการจับ โดยในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมันได้ใช้องค์กรศาลเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการจับของเจ้าพนักงาน โดยในประเทศสหรัฐอเมริกาในทางปฏิบัติของการขอหมายจับนั้น อัยการจะเข้ามามีบทบาทอยู่ด้วย เพราะการดำเนินคดีในสหรัฐอเมริกาเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องดำเนินการผ่านทางอัยการ ซึ่งอัยการนั้นจะมีบทบาทในการตรวจสอบหรือใช้ดุลพินิจขั้นต้นเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และเหตุผลสมควรของการจับ

โดยการออกหมายจับประเทศไทยในปัจจุบันได้มีการบัญญัติเหตุในลักษณะเดียวกับเหตุอันควรเชื่อได้ของสหรัฐอเมริกาไว้ดังที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญมาตรา 237 คือมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 59/1 ซึ่งกำหนดให้ก่อนที่จะมีการออกหมายจับ จะต้องปรากฏพยานหลักฐานตามสมควรที่ทำให้ศาลเชื่อได้ว่ามีเหตุที่จะออกหมาย ซึ่งคำว่าพยานหลักฐานตามสมควรในมาตรา 66 นั้นน่าจะหมายถึงมีพยานหลักฐานเพียงพอที่ทำให้น่าเชื่อว่ามีเหตุที่จะออกหมายมากกว่าไม่มีเหตุที่จะออกหมาย เช่นในกรณีร้องขอให้ออกหมายจับในความผิดอาญาร้ายแรงต้องปรากฏว่าพยานหลักฐานเพียงพอที่ทำให้เชื่อว่า ผู้ที่จะถูกออกหมายจับนั้น จะได้กระทำความผิดมากกว่าไม่ได้กระทำ

ดังนั้นการพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอันเป็นข้อมูลที่จะมาสนับสนุน เหตุอันควรเชื่อได้จะต้องคำนึงถึงความน่าเชื่อถือ และน้ำหนักของข้อมูล โดยพิจารณาว่าเป็นข้อมูลโดยตรง (direct information) คือ ตัวเจ้าพนักงานได้รู้เห็นมาเองโดยตรง แล้วจึงไปขอหมายศาลหรือเป็นข้อมูล

บอกเล่า (Hearsay information) เป็นพยานพิสูจน์ความเป็นไปได้ว่าสมควรเชื่อหรือไม่ในการที่ศาลจะพิจารณาออกมาแต่ไม่ใช่พิสูจน์ความคิด ดังนั้นจะต้องพิสูจน์ถึงความน่าเชื่อถือน้ำหนักของพยานว่าได้ข้อมูลมาอย่างไร และมีน้ำหนักน่าเชื่อถืออย่างไรและหากเป็นสนทนที่ถ้ามีรายละเอียดเพียงพอให้เจ้าพนักงานไปสืบและรอยตามเรื่องที่เล่ามาก็ใช้ได้ หากเป็นพยานบุคคลต้องมีความน่าเชื่อถือและข้อมูลนั้นจะต้องมีน้ำหนักหรือข้อมูลที่พนักงานตำรวจได้มาจากสายลับต้องพิจารณาความน่าเชื่อถือของผู้ให้ข้อมูล หรือในกรณีพยานเอกสาร เอกสารต้องเป็นต้นฉบับหรือสำเนาเอกสารที่รับรองสำเนาถูกต้อง นอกจากนี้แล้วต้องพิจารณาข้อความในเอกสารนั้นมีความน่าเชื่อถือหรือไม่และหากเป็นหนังสือมอบอำนาจต้องพิจารณาว่าผู้รับมอบอำนาจยังมีอำนาจอยู่หรือไม่ เป็นต้น ดังนั้นการพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลต้องพิจารณารายละเอียดสองประการ คือ รายละเอียดของตัวพยาน และรายละเอียดในเนื้อหาของพยานหรือในข้อเท็จจริงที่ต้องการพิสูจน์

เมื่อเปรียบเทียบเหตุในการออกหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะเห็นว่า การพิจารณาเหตุแห่งการออกหมายจับของประเทศไทย จะเหมือนกับของประเทศเยอรมัน ที่พิจารณาจากเหตุใหญ่อยู่ 3 เหตุ คือ เหตุแรก คือเหตุเกรงว่าผู้ต้องหาจะหลบหนี เหตุที่สอง คือเหตุเกรงว่าผู้ต้องหาจะทำให้พยานหลักฐานยุ่งเหยิง เหตุในข้อนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมัน มาตรา 112 ได้บัญญัติไว้โดยละเอียดว่าเป็นกรณีที่มีข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีเจตนาจะทำลายเปลี่ยนแปลงพยานหลักฐาน ใช้อิทธิพลหรือวิธีการมิชอบต่อผู้ร่วมกระทำความผิด พยานหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ หรือให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้นรวมถึงกรณีที่เกรงว่าผู้ต้องหาจะทำให้การค้นหาคำความจริงยากยิ่งขึ้นด้วย เหตุประการที่สามคือเหตุแห่งความร้ายแรงของความคิด โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยนั้น จะระบุนฐานของความคิดที่มีสภาพร้ายแรงจริง ๆ มิได้ระบุนอัตรโทษเช่นประเทศไทย

ผลของการให้องค์การตุลาการหรือศาล ทำหน้าที่ในการออกหมายจับหรือตรวจสอบการจับนั้น มีข้อที่น่าพิจารณาดังนี้

1. ในแง่ของแนวความคิด การที่ให้ศาลเป็นผู้ออกหมายจับ เป็นหลักการที่ถูกต้องกับหลักการแบ่งแยกอำนาจออกเป็นสามส่วน คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ เป็นความถูกต้องชอบธรรมและเป็นความเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะศาลเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระ และเป็นกลาง การให้ฝ่ายตุลาการเป็นผู้จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนน่าจะเป็นหนทางปลอดภัยที่สุด ฝ่ายบริหารจะจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้เฉพาะ กรณีที่จำเป็นอย่างยิ่งเท่านั้น จึงถูกต้องตรงกับหลักการแยกอำนาจซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอยู่ทั่วไป

2. ในแง่ของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล กล่าวได้ว่า ให้ศาลทำหน้าที่ออกหมายจับหรือตรวจสอบการจับ ทำให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นไปอย่างแท้จริง

เพราะศาลเป็นองค์กรกลาง เป็นองค์กรอิสระ บทบาทอำนาจหน้าที่ของศาลในประการนี้จึงเป็นผลให้ศาลมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาได้อย่างกว้างขวาง ขัดขวางการใช้อำนาจตามอำเภอใจของเจ้าหน้าที่ เป็นการทำหน้าที่ให้ความคุ้มครองขององค์กรตุลาการในขั้นตอนของการจับกุม แม้จะเป็นขั้นก่อนการพิจารณาก็ตาม

3. ในแง่ของประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย การที่ศาลเป็นผู้พิจารณาเหตุอันควรและพิจารณาออกหมายจับนั้น ในด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติการมีการวิจารณ์ว่า เป็นการก่อให้เกิดความไม่สะดวกในการปฏิบัติการเท่าที่ควร เพราะการจับกุมกระทำได้ยาก ควรให้เป็นอำนาจของตำรวจที่จะออกหมายได้เองจับได้เอง แต่อย่างไรก็ตามผลแห่งการที่ศาลเป็นผู้ออกหมาย ก็ส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือ ทำให้ฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจพยายามเน้นหนักไปที่การสืบสวนข้อเท็จจริงให้ได้ความแน่ชัด รวบรวมพยานหลักฐานส่วนใหญ่ไว้เสียก่อน เพราะมิฉะนั้นศาลจะพิจารณาไม่เห็นถึงเหตุอันควร และไม่อนุญาตหรือออกหมายจับให้ทำการจับกุมแต่ละครั้งเป็นไปด้วยความแน่นอน รัดกุม ไม่ใช่การจับแบบเหวี่ยงแห อันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพคนบริสุทธิ์ การเน้นหนัก การสืบสวน ทำให้ฝ่ายตำรวจมีความเท่าทันกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ส่งผลให้มีการปราบปรามควบคุมอาชญากรรมได้ และเป็นผลด้านประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย ที่ให้ศาลเป็นผู้ออกหมายจับ จึงทำให้คนบริสุทธิ์ได้รับการคุ้มครองคนผิดถูกจับกุมลงโทษตามกฎหมาย

4. ในแง่ความต่อเนื่องของกระบวนการทางอาญา หลักการให้ศาลเป็นผู้ออกหมายจับมีผลต่อการดำเนินการที่ต่อเนื่องของกระบวนการทางอาญา ทำให้องค์กรดำเนินการแต่ละองค์กรสัมพันธ์กัน และเป็นไปอย่างใกล้ชิด เกิดความต่อเนื่องในกระบวนการ กล่าวคือ การขอ ออกหมายในสหรัฐอเมริกา เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องประมวลรายละเอียดเรื่องราวทำเป็นคำขอผ่านทางอัยการ ซึ่งอัยการจะทำหน้าที่ตรวจสอบขั้นต้นถึงรายละเอียดข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งหากพิจารณาเห็นควรก็จะมี การยื่นขอต่อศาลให้อนุญาตหรือออกหมายจับ ทำการจับกุมต่อไป การปฏิบัติของแต่ละองค์กรจึงมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องดำเนินการอย่างเป็นธรรมชาติ มิใช่แต่ละองค์กรแยก ทำหน้าที่ในแต่ละขั้นตอนแล้วจบสิ้นเป็นขั้นๆ ให้องค์กรอื่นรับภาระหน้าที่ต่อ ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะมีผลทำให้มีลักษณะที่ว่า เมื่อการเริ่มต้นไม่ดี การดำเนินการขั้นต่อๆ ก็ไม่สามารถแก้ไขเยียวยาได้

เมื่อศาลได้พิจารณาถึงเหตุในการออกหมายจับแล้ว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 237 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 ได้กำหนดหลักการเรื่องให้นำตัวผู้ถูกจับมาสู่ศาลภายในเวลาที่สิบแปดชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น เพื่อให้ศาลตรวจสอบว่าเหตุที่จะออกหมายจับยังคงมีอยู่หรือไม่ รวมทั้งเพื่อการตรวจสอบการจับของ

เจ้าพนักงานที่ตำรวจนั้นเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ รวมทั้งเพื่อเป็นการตรวจสอบว่าหมายจับดังกล่าว ยังใช้ได้หรือไม่ หรือมีการเพิกถอนแล้ว เพราะเหตุว่า หมายจับจะมีการออกประกาศจับทั่วราชอาณาจักร ซึ่งต่อมาอาจมีการเพิกถอนหมายจับโดยพนักงานอัยการได้มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง หรือศาลพิพากษายกฟ้องแล้ว แต่ผู้จับกุมอาจไม่ทราบได้ เพราะหนังสือเพิกถอนหมายจับยังไม่ไปถึง โดยหลักการดังกล่าวในต่างประเทศได้กำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน

ดังนั้นมาตรการดังกล่าวทำให้ศาลเข้ามามีบทบาทในการคุ้มครองผู้ต้องหาได้อย่างเต็มที่ การควบคุมตัวผู้ต้องหาของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีระยะเวลาอันสั้น ทำให้มีโอกาสในการกระทำที่มิชอบเกี่ยวกับการสอบสวน การกระทำที่ทรมาณน้อยลง เพราะศาลได้มีโอกาสเข้ามาคุ้มครองแจ้งให้ทราบถึงสิทธิต่างๆ พิจารณาให้ประกันตัว แม้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถควบคุมตัวไว้ในระยะสั้น แต่ก็ไม่ได้เกิดปัญหาต่อทางเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสอบสวนมากนัก เพราะรายละเอียดข้อเท็จจริงพยานหลักฐานส่วนใหญ่ได้ทำการรวบรวมไว้ก่อนการจับกุมแล้ว การสอบสวนหลังการจับกุมจึงเป็นการสอบปากคำ เพื่อประกอบข้อเท็จจริงเท่านั้น การกำหนดมาตรการให้มีการนำผู้ต้องหามาสู่อำนาจศาล จึงทำให้เกิดผลดีต่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาทำให้ศาลหรือองค์กรตุลาการมีบทบาทในการคุ้มครองผู้ต้องหาในชั้นก่อนพิจารณาได้อย่างแท้จริง

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเหตุแห่งการออกหมายจับตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ จึงเห็นควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้เกิดความชัดเจนดังนี้

1. เหตุอันควรเชื่อว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันมาตรา 112 ได้บัญญัติไว้โดยละเอียดว่าเป็นกรณีที่มีข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีเจตนาจะทำลายเปลี่ยนแปลงพยานหลักฐาน ใช้อิทธิพลหรือวิธีการอันมิชอบต่อผู้ร่วมกระทำความคิด พยาน หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ หรือให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น รวมถึงกรณีที่เกรงว่าผู้ต้องหาจะทำให้การค้นหาคำความจริงยากยิ่งขึ้นด้วย ซึ่งในส่วนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยมาตรา 66 (2) บัญญัติเพียงแต่จะ ไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ดังนี้หากนำบทบัญญัติในกฎหมายเยอรมันที่ได้กล่าวไว้อย่างละเอียด และมีความชัดเจนว่าพฤติการณ์อย่างไรที่ถือว่าผู้ต้องหาเข้าไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานแล้ว ย่อมตัดปัญหาความไม่ชัดเจนเพื่อมิให้มีการตีความในทางที่มิชอบ โดยการแก้ไขถ้อยคำในมาตรา 66 (2) คำว่า จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน คือ การกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยทำให้สงสัยได้ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะทำลาย เปลี่ยนแปลง ยักย้าย ปกปิด หรือปลอมแปลงพยานหลักฐาน หรือใช้อิทธิพล หรือวิธีการอันมิชอบต่อผู้ร่วม

กระทำความผิด พยาน หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ หรือให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น และการกระทำความดังกล่าวเป็นที่เกรงว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะทำการค้นหาความจริงยากยิ่งขึ้น

D
P
U